

На сайті Президента України створено електронну петицію щодо зняття з розгляду Верховною Радою законопроекту №2178-10 «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення».
Обласна асоціація фермерів та приватних землевласників прохає підтримати петицію своїми голосами за посиланням <https://petition.president.gov.ua/petition/88004>
Всі ми знаємо, що цей законопроект не конституційний, не відповідає вимогам часу, ставить у нерівне положення вітчизняного сільгоспвиробника, фермера та міжнародні фінансові корпорації. Він несе загрозу територіальній цілісності України та порушує продовольчу безпеку країни.

Прогноз

Україна може втратити третину врожаю через посуху

Через аномальні погодні умови Україну чекають серйозні проблеми з урожаєм. На деяких полях вже гинуть озимі пшениці та ячменю.

«На початку березня в землі має бути 1 м вологи, а там всього 22-23 см. Зараз пройшов хороший дощ, можливо, промокне ще на 30 см, але цього всеодно недостатньо. Нам залишається лише надіятися на Бога і молитися», — каже фермер з Черкаської області Василь Драч.
 Ярослав Левицький, аналітик аграрного ринку вважає, що посуха - це лише одна з можливих проблем, через яку вже зараз прогнозується зменшення обсягів врожаю на 10 млн. тонн, що в свою чергу призведе до зниження обсягів експорту, падіння курсу гривні та зростання цін.

Кобзар наснажуватиме юних українців

Григорій ДАВИДЕНКО

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА звемо в Україні Пророком і Кобзарем, бо праведним своїм, пекучим словом боронить українську націю від кріпацьких та колоніальних кайданів, нарівно утверджує її серед інших вільних народів світу. Позавчора йому виповнилося 206 років, та його жива народна мова написана неначе сьогодні. До Батька Тараса, як слушно зауважив Вадим Скуратівський, «вікове горе мас, по суті, не мало своїх літературних уст, не розверзалося ними, не прорізалося своїм художнім голо-сом». Письменники народів поза Україною сущими визнають, що чимало їхніх майстрів слова ставали на захист рідного люду, проте жоден з них не піднявся до таких вершин шани і любові народу, як Шевченко. Із набатними Тарасовими словами з «І мертвим, і живим, і нена-

родженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє», «Заповіту», «Розритої могили» виходять сьогодні фермери на захист права українців бути господарями власної землі:

*Стени мої запродані
 Жидові, німоті,
 Сини мої на чужині,
 На чужій роботі.
 Дніпро, брат мій, висихає,
 Мене покидає,
 І могили мої милі
 Москаль розриває...*

Для увічнення образу Кобзаря на криничанській землі два роки тому члени Асоціації фермерів та приватних землевласників Криничанського району замовили відомому скульптору Володимирі Небоженку бронзове погруддя поета, урочисте відкриття якого у Криничках відбулося 9 березня 2018 року. Добра ініціатива продовжується, про

що розповідає голова Асоціації фермерів Криничанщини Петро Матвій:

- Україна сьогодні у великій небезпеці, а війни, як говорили Бісмарк і Черчіль, виграють проповідники і вчителі. Високохудожній твір Народного художника України, автора скульптур молодого Шевченка, Валерія Чкалова, Олександра Поля у Дніпрі В. Небоженка наснажує наших земляків на боротьбу за волю в сьогоднішній війні з Московією. З цією ж метою наші фермери на початку року замовили скульптору погруддя Тараса Шевченка для 28-ї школи міста Дніпра, де навчається чимало дітей, там п'ять перших класів. Відтепер усі лінійки, урочисті заходи проходять у шкільному вестибюлі зі зримим образом Батька української нації, який сіяти-ме в юних душах вічні зерна любові до рідного народу. Заклик Тараса до волі мусимо дієво підтримувати, тоді на нашій землі пануватимуть добро і правда.

Пам'ятник Т. Шевченку у Криничках.

Пенсії: чи відбудеться індексація? Сказано!

Підвищення рівня пенсійного забезпечення – першочергове завдання Мінсоцполітики

«Прийшов час віддати належне пенсіонерам, силами яких розбудовувалася економіка нашої країни», - відзначила новий Міністр соціальної політики Марина Лазебна під час першої зустрічі з колективом міністерства. За словами міністра, першочергове завдання, яке зараз стоїть перед міністерством, – проведення індексації пенсій та забезпечення підвищення рівня пенсійного забезпечення в країні.

Міністр доручила терміново підготувати пропозиції щодо шляхів підвищення соціального захисту людей та активно включитися в комунікаційну роботу з регіонами задля реалізації політики у соціальній сфері.

«Нам вкрай необхідний зворотний зв'язок, тоді ми будемо знати реальні потреби людини та зможемо робити якісну соціальну політику! Результати нашої роботи мають бути відчутні у кожній оселі», - резюмувала Марина Лазебна.

«Близько 11 мільйонів пенсіонерів обов'язково отримають підвищення до пенсій у цьому році», - про це міністр соціальної політики Марина Лазебна заявила в ефірі програми «Свобода слова Савіка Шустера» на телеканалі «Україна».

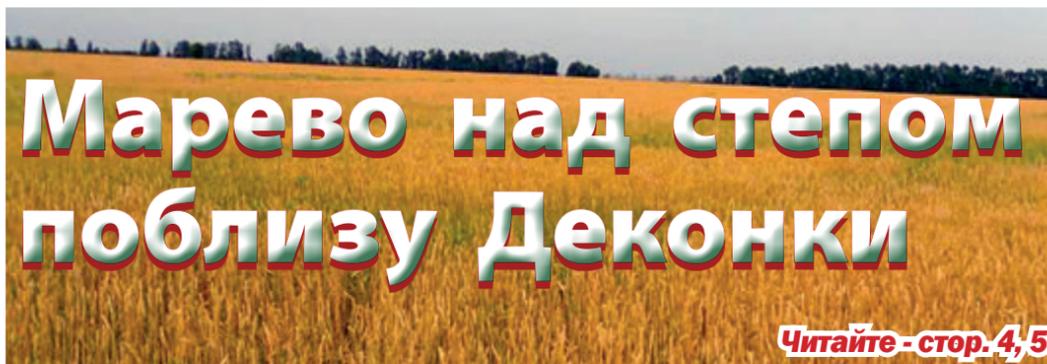
Вона зазначила, що підвищення буде здійснене протягом року, робота у цьому напрямку вже ведеться.

У 2017 році у пенсійному Законі була вилучена норма, що індексація пенсій проводиться з 1 березня. На думку міністра, необхідно повернути відповідну норму задля того, щоб кожен пенсіонер знав, що кожного року, саме з 1 березня така індексація відбуватиметься.

Крім того, міністр зазначила, що на сьогодні існує великий розрив у розмірах пенсій між людьми, які вийшли на пенсію 10 або 20 років тому. «Тому ми опрацьовуємо підходи осучаснення пенсій і шукаємо на це можливості.

В пенсійному забезпеченні потрібно відновити соціальну справедливість», - резюмувала Марина Лазебна. Як відомо, її попередниця Юлія Соколовська досить скептично оцінювала шанси на індексацію пенсій з першого березня.

Сучасні сюжети

Марево над степом поблизу Деконки

Читайте - стор. 4,5

Жданівська сільська рада і на ті часи, і зараз - не лише чи не найродючіші чорноземи Дніпропетровщини, але й надра, з яких видобувають голубе паливо. І Пролетарське управління підземного зберігання газу, яке було і залишається підрозділом Харківського підприємства. Так-от, з «Харківгазтранс» магдалинівських та жданівських діячів і повідомили, що до них «надійшла заява від жителів села Деконка з проханням прийняти їх разом із земельними утіддями, основними засобами виробництва, інвентарем та худобою в склад підсобного господарства Пролетарського УПЗГ». І - увага! - далі: «Харківгазтранс» згодний задовольнити прохання жителів села і готовий вирішувати питання газифікації та соціальної розбудови, також зобов'язується всіх працездатних селян влаштувати на робочі місця підсобного цеху з оплатою за тарифами виробничого об'єднання «Укргазпрому». Більше того, харків'яни зі свого боку попросили «розглянути заяву трудівників бригади №2 колгоспу «Гігант» і прийняти позитивне рішення»

Петро ЛУК'ЯНЕНКО

ЗДАЄТЬСЯ, немає такої країни на землі, куди б Московія не пішла свого великодержавного носа. Так було і за Радянського Союзу, так і нині, нічого відтоді не змінилося у зовнішній політиці московитів. Старше покоління українців добре пам'ятає: Корея, В'єтнам, Угорщина, Куба, Чехословаччина, Афганістан... де тільки не пінули наші українці за імперські інтереси Кремля! До речі, це ще одна із причин, чому нам треба триматися подалі від Москви. Бо як тільки замиримося на її умовах, знову гинутьимуть наші хлопці ні за цапову душу, тобто за її геополітичні забаганки, по всьому світу. Середньовічне бажання захопити чужі території, диктувати волю і нав'язати свої правила життя ніколи не покине Московію. «Хто вірить у можливість дружби з Росією, той політичний ідіот», - така думка письменника Юрія Щербака.

Здавалось би: ну що потрібно Кремлю, окрім України, ще й у Сирії? І як він пояснює втручання у сирійські справи власним громадянам, де бідність безмежна, а більш-менш гідно живуть тільки мешканці Москви і Петербурга? Експерт з питань безпеки, генерал-лейтенант Василь Богдан прокоментував у ЗМІ:

- У стратегії Путіна військовий компонент займає ключову позицію. Економічне становище країни погіршується, невдоволення населення наростає, рейтинг Путіна падає. Косметичні зміни в уряді не дають можливості Путіну повністю тримати російське суспільство в руках. Тому діє стара стратегія відволікти або за рахунок внутрішніх дій, або за рахунок завоювань і перемог на зовнішній арені. Дивіться, які ми сильні, хоробрі, і це тільки завдяки Путіну.

Імовірно, саме тому позаминого тижня провінція Ідліб на півночі Сирії стала епіцентром найжорсткішого політичного й військового протистояння Росії та Туреччини за останні роки — після авіаудару по турецьких силах 27 лютого. Наступного дня через загострення в Сирії терміново збирається Північноатлантична рада НАТО (Туреччина є членом альянсу). Тим часом офіційна Анкара погрожує Росії економічною, політичною та військовою помстою за втручання в Сирію.

Не лишилась осторонь і наша держава. «Україна глибоко занепокоєна суттєвою ескалацією ситуації в Ідлібі та засуджує дії режиму Башара Асада і Російської Федерації, яка його підтримує і надає йому усіляке сприяння, внаслідок чого гинуть як військові, так і цивільні», — йдеться в повідомленні Міністерства закордонних справ. Дипломатичне відомство України висловило співчуття турецькій стороні, яка втратила своїх військових, та заявило про солідаризацію з позицією НАТО та світової спільноти. «Стражданням людей має бути покладено край та відвернено чергову гуманітарну катастрофу в Сирії», — наголошується в заяві зовнішньополітичного відомства України.

Що ж відбувається в Сирії і як це стосується України?

Карта Сирії — немов зшита зі строкатих клаптиків. Усі воюють проти всіх на кількох фронтах одночасно. А за спинами безпосередніх учасників конфлікту стоять регіональні й глобальні гравці — Росія і Сполучені Штати, Євро-

пейський Союз і Туреччина, Іран і Саудівська Аравія, Ізраїль і Катар, «Ісламська держава» і «Хезболла». Події в Сирії безпосередньо позначаються на стабільності в Європі: сирійська криза може призвести до непередбачуваних наслідків у відносинах Росії і Заходу. Ця війна прямо зачіпає Україну, бо не тільки затіняє російсько-українську війну, а й робить високою ймовірність того, що домовленостей про подолання сирійської кризи буде досягнуто за рахунок поступок Заходу Москві в російсько-українській війні.

Останні тижні в Сирії наростає протистояння між силами президента Асада, військову міць яких підтримує Росія, і силами сирійської опозиції - їх частково підтримує Туреччина. Від січня 2020 року російсько-сирійські сили ведуть масштабний наступ на північні провінції Ідліб

ще 36 осіб отримали поранення. У відповідь турецькі війська завдали наземних та повітряних ударів «по всіх відомих» цілях сирійського режиму. За даними турецького агентства Anadolu, таке рішення було ухвалене на екстреній нараді з питань безпеки. Месут Хаккі, радник президента Туреччини, заявив, що його країна «жахливо помститься Москві за авіаудари в сирійському Ідлібі». Він пообіцяв, що Росія, де проживає 25 мільйонів мусульман, «буде розчленована зсередини».

Влада Туреччини пішла і на безпрецедентний крок, сподіваючись збільшити міжнародний резонанс обстрілу в Сирії. В Анкарі відтепер не стримують потоки біженців з Сирії в Європу, як це було досі. Туреччина відкриває шлях біженцям морем і суходолом: береговій охороні

сирійській провінції Ідліб ризик прямого конфлікту між Росією і Туреччиною значно зріс, вважають аналітики. «Закликаємо Росію і сирійський режим припинити наступальні операції і масовані повітряні удари. Ми також закликаємо Росію і Сирію повністю поважати міжнародне право», — заявив Столтенберг після наради в Брюсселі. Вже екс-міністр оборони України Андрій Загороднюк повідомив, що у телефонній розмові з міністром оборони Туреччини Хулусі Акаром висловив співчуття щодо загибелі і поранення турецьких військових в результаті обстрілу, влаштованого в Ідлібі режимом президента Сирії Асада за підтримки збройних сил Росії:

- Вчорашня жахлива трагедія вкотре засвідчила, що дії Російської Федерації не мають кордонів та становлять загрозу

сторогою спостерігає за агресією Кремля в Сирії, котрий веде її навіть до межі Третьої світової війни, як стверджують деякі експерти.

Домовились, чи надовго?

Зустріч президентів Росії і Туреччини з приводу війни у Сирії тривала більше шести годин. Лише під вечір 5 березня були опубліковані її результати. Основних пунктів 10-ї зустрічі Путіна і Ердогана три:

1) зупинка бойових дій по всій лінії зіткнення у зоні Ідлібу з 00:00 6 березня (тобто це вже діє);

2) створення безпекового коридору в 6 км на північ та південь від траси М 4. Технічно коридор мають погодити міністри оборони двох держав протягом тижня;

3) з 15 березня діятимуть спільні патрулі М 4 від Трумби до Айн-ель-Хабр.

Що гляд Небувале загострення

та Алеппо — останні оплоти супротивників Асада в Сирії. Турецьку присутність в Ідлібі з осені 2018 року регулюють так звані «сочинські угоди» — домовленості між Москвою та Анкарою про перемир'я в анклаві. А з жовтня 2019-го Туреччина веде в Сирії операцію «Джерело миру», намагаючись створити на півночі країни «зону безпеки» поруч зі своїм кордоном. Коли на початку минулого місяця сили режиму Асада почали регулярно завдавати масованих ударів по позиціях турецьких військових та опозиції в Ідлібі - як артилерійських, так і повітряних за підтримки російської авіації - загинули спочатку п'ятеро турецьких солдатів, а потім ще двоє.

Президент Туреччини Ердоган пригрозив 12 лютого жорсткою відповіддю на дії російсько-сирійських військ: «відтепер турецькі війська будуть враховувати ситуацію на місцях, а не умови угод. До сьогоднішнього дня Анкара очікувала виконання домовленостей щодо Сирії та прагнула мінімізувати своє військове втручання в події. Однак домовленості залишаються на папері». Турецькі війська дійсно послали удари по сирійських позиціях. 18 лютого в Москві пройшли переговори турецьких і російських дипломатів — обидві сторони вже неодноразово знаходили компроміс після різких загострень. Проте цього разу, за даними ЗМІ, сторони не знайшли компромісне рішення.

Не вирішили дипломати - заговорили гармати

А 27 лютого біля 33-х турецьких військових загинули в сирійській провінції Ідліб внаслідок авіаударів російських військ,

та прикордонникам наказано не чинити перешкод мігрантам при перетині кордону, зокрема біженцям із Сирії, Афганістану та Ірану. Президент Ердоган заявив, що на території Туреччини вже проживають понад 3,7 мільйона сирійських біженців. Він переконув, що його країна банально не витримає нової навали мігрантів. З огляду на ситуацію, що склалася, Туреччина може розірвати найбільшу домовленість з Росією минулого року — відкласти розгортання в країні російських систем С-400. Анкара також розглядає можливість перекриття протоку Босфор і Дарданелли для проходження військових кораблів. Таке право їй дає конвенція Монте 1936 року. До того ж не зайвим буде нагадати, що на території п'яти країн членів НАТО, в т. ч. Туреччини, знаходиться близько 150 американських ядерних бомб на шести авіабазах.

Як реагує світ

У Брюсселі 28 лютого відбулося спеціальне засідання послів країн-членів НАТО, скликане на прохання Туреччини. Як повідомив генсек НАТО Єнс Столтенберг, послі країн-членів НАТО висловили солідарність із Туреччиною. Консультації проводилися відповідно до статті 4 Вашингтонського договору про заснування НАТО. Союз НАТО закликає Росію і Сирію «активізувати зусилля для пошуку шляхів мирного врегулювання ситуації у Сирії». Разом із тим послі країн-членів НАТО висловили солідарність із Туреччиною, чий підрозділ зазнав втрат внаслідок удару, завданого підтримуваними Росією урядовими силами режиму президента Сирії Асада.

Внаслідок інциденту у сирій-

для всього світу. Загибель людей — це завжди величезне горе для усієї країни. І в Україні, де шостий рік гинуть наші захисники, як ніде розуміють це.

Прес-секретар владної Партії справедливості і розвитку Турції Омер Челік назвав інцидент «нападом» на Північноатлантичний альянс. Тим часом Росія направляє до берегів Сирії два військові кораблі з крилатими ракетами «Калібр-НК». Третій фрегат Чорноморського флоту цієї серії, «Адмірал Ессен», виконує завдання в Середземному морі з грудня 2019 року. А Туреччина направила в Ідліб тисячі військовослужбовців, щоб зупинити наступ сирійської армії, але відсутність повітряної підтримки перешкоджає її зусиллям. Росія веде масовану повітряну кампанію по всій провінції, завдаючи ударів по лікарнях, школах і житлових будинках. За три місяці загинули не менше 300 людей. У відповідь Анкара попросила США надати ракети Patriot для захисту турецьких військовослужбовців і закликала НАТО забезпечити дотримання безполітної зони, щоб захистити три мільйони мирних мешканців, повідомляє «Голос Америки».

А першого березня міністр оборони Туреччини Хулусі Акар заявив: розпочалася військова операція «Весняний щит» в провінції Ідліб, вона проходить успішно. Водночас глава турецького військового відомства наголосив, що його країна не прагне до конфронтації з Росією, яка усіляко підтримує тоталітарний режим у Дамаску:

- Наша єдина мета - зупинити масові вбивства, радикалізацію, міграцію.

Демократичний світ з пере-

Експерти вважають, що домовленості в Москві лише дозволили Ердогану та Путіну «зберегти обличчя», а «на землі» нічого не зміниться. Попередні подібні ідеї показують, що навіть створення гуманітарних коридорів не зупиняє Росію від вбивства мирних жителів і військових - це підтверджується і військовою РФ проти України, надто російським цинізмом в Гюльвайську та Дебальцевому. Наразі обидві сторони не можуть дозволити собі прямого зіткнення, яке переросло б у відкриту війну. Росія і Туреччина роками будували свої відносини, і зараз шукають прийнятний для обох сторін компроміс. Але, судячи з усього, протистояння тільки наростатиме. Попередня ідлібська угода швидко розпалася і тому є ризик, що чергову домовленість спіткає така сама доля.

Саудівська Аравія оголосила

«нафтову війну» Росії

Між тим країни, видобувачі нафти - ОПЕК - та Росія не змогли домовитися про зниження обсягу видобутку нафти. І вже позавчора ціни на «чорне золото» впали на рекордні за три десятиліття 30%, за даними CNN. Тому економісти вже нарекли цей день «чорним понеділком» для економіки Росії. Скупий, як кажуть, платить двічі: Путін спиляв сук, на якому сиділа вся імперія. Варто сподіватися, що неминуча фінансова криза в РФ такі події на неї, а ймовірно суворі економічні санкції за Сирію, як і наступні за збитий «Боїнг», таки пригасять її вбивчий хапальний рефлекс у світі й Україні.

Війна — це горе в збільшеному масштабі
Джеремі Бентам, англійський філософ і правознавець

СУТТЄВІ зміни клімату у бік підвищення середньорічної температури, традиційна неймовірна спека другої половини літа, рекордно тепла нинішня зима і рання весна спонукають хліборобів до певної корекції усталених методів землеробства. На недавньому ювілейному з'їзді Асоціації фермерів та приватних землевласників України у Києві під час перерви довелося почути цікаву розмову двох залюблених у власну справу хліборобів – досвідченого, вдумливого Олександра Гриценка з села Промінь Солонянського району та молодшого, емоційного Володимира з Могилів-Подільського району Вінниччини. Як з'ясувалося, вони працюють на землі

«Чим довше працює «нуль», тим вища урожайність»

за схожими технологіями – нульовою на берегах Дніпра та мінімальною на придніпровських пагорбах. Було встановлено, що на Поділлі дещо більша середньорічна кількість опадів, тому темпи збільшення площі під технологією обробітку землі No-Till, або «не орати», дещо менші.

Наприкінці зустрічі фермери зішлись на думці, що майбутнє українського землеробства однозначно за якомога меншим втручанням людини в живу природу, котрими є і орні землі. А сьогодні Олександр Гриценко, який обробляє в Солонянському районі 230 гектарів землі за нульовою технологією, розповідає для читачів «Фермера Придніпров'я» про неї, свій непростий шлях до пізнання її суті та деякі «маяки» методу:

- Це тема думуюча. Позаяк верхній шар ґрунту не пошкоджується, ще й захищається від палючого сонця пожнивними рештками, така система запобігає водній та вітрової ерозії ґрунтів, а також значно краще зберігає вологу. Загалом сільське господарство не така проста річ, як декому збоку здається – зорав, закультивував, засіяв і чекай в холодку урожаю. Варто думати, якою буде погода в прийдешні роки, що несуть нашій зоні землеробства істотні зміни клімату, як змінюється родючість ґрунту, відсоток гумусу в ньому і т. п. Про модель власної праці на землі я почав розмірковувати давно, а безпосереднім поштовхом до зміни світогляду стало відвідування конференції в знаменитому «Агросоюзі» Синельниківського району 2008-го року. У живі очі саме там побачив добрі перспективи землеробства, придбав книгу про спосіб обробітку ґрунту без плуга і звичного культиватора. Але ще три-чотири роки готував інтелектуальну базу для вирішального кроку – відвідував виставки, читав спеціальні статті в науковій літературі, газетах і журналах. Впевнений, найкраще вчитися на чужому доброму прикладі, самому все побачити наживо, тому залюбки знайомлю тепер усіх бажаючих із цією не зовсім простою технологією. А бразильську сівалку «SSM-23» для нульової обробітку з 23-ма сошниками зміг взяти в дворічний кредит лише в 2016-му, бо надто висока ставка доларового кредиту. Відтоді поля й міжряддя більше не обробляю, а з весни 2017-го засіяв усе по «нулю».

- Мабуть, не так легко психологічно дався цей крок – повністю перейти на новітню систему, новий парадигму?

- На той момент було уже неважко, бо мав добру підготовку. Сівалка прорізає ґрунт і бадиля дисками навіть на твердих ділянках поля і висіває зерно. Якщо до сівби вегетують бур'яни, пригнічують їх глифосадом, а за тиждень сію. Далі інколи доводиться обробля-

ти посіви гербіцидами, як і за класичної відвальної технології. Дивлюся за шкідниками рослин, чи перевищують вони поріг шкодочинності, коли ж ні, то й не застосовую обробітку, так корисна біота краще зберігається, дощові черв'яки тощо. Сію завжди трохи пізніше за колег, бо ґрунт під мульчею довше вологіший. Сходи спочатку дещо відстають в розвитку, потім стають зеленими і міцними. Перший рік приємно здивував ячмінь – дав по 30 центнерів, раніше більше 25 не було. А озима пшениця вродила торік по 50 центнерів, чого ніколи не траплялося. Сонях на тому ж рівні, що й був, але не просів. Окрім сівалки, не даю землі більше ніякої обробітку, на полі практично постійно лежить шар мульчі з рослинних решток. Взимку ж накритий ґрунт глибоко не промерзає, ідеш по ньому, мов по килиму. Позаторік були сильні ливні одразу після жнив, але ніякої шкоди «нулю» не було, а на сусідньому орному полі мул несло, утворилися борозни до 15 см, на глибину оранки.

- Чи є відмінності в підході до жнив за цим методом?

- Так, найголовніше завдання – залишити на полі якомога вищу стерню. Мрію про жатку, яка не жне, а зчісує колос спеціальними гребінками, а стебло повністю залишається на полі. За зиму висока стерня ляже, примнеться трактором – краще на гусеничному воді або з гумовими траками, проте вони вельми дорогі. При косовиці кукурудзи головне – зірвати качан, а бадилля не зрізується і не подрібнюється, лише верхня частина. Така «щетина» сприяє затримці снігу, запобігає вітрової ерозії, а весною або приляже, або навіть частково під час жнив зріжеться жаткою. Ще важливо не допустити осмінення бур'янів, зараз думаю про висів спеціальних покривних культур, є гречка канадської селекції. Заплановані сівозміни мають чітко витримуватися, наприклад, два роки зернові культури холодного періоду, технічні, зернові теплої періоду, бобові – щоб підживити ґрунт азотом. Сіяти потрібно навскоси минулорічних міжрядь або упоперек. Як ще один вагомий позитив зауважу, що на сівбу і догляд за рослинами витрачається приблизно наполовину менше солярки – особливо на довгих гонах, менше зношується техніка, економиться робочий час.

- Олександр Вікторовичу, а яким був Ваш шлях до вільної селянської праці на землі?

- Можна сказати, що непростим і довгим, завдовжки кілька десятиліть, ще й через іншу частину світу... (усміхається). Народився я в рідному своєму Промені Солонянського району, де й тепер живу, в родині колгоспників. Батько Віктор Андрійович був водієм, потім закінчив заочно інститут

за фахом агроном-рільник, працював бригадиром, завгаром тощо. Мама, Зоя Миколаївна, трудилася дояркою, згодом техніком штучного запліднення. Нас росло три брати: я старший, Сергій і Віктор менші. Після закінчення місцевої 8-річки у старших класах навчався в Затишному сусіднього Криничанського району, а жив у дідуся Рибак Миколи Кас'яновича і бабусі Єфросинії Афанасіївни. Під час канікул працював у затишнлянському племвівцерадгоспі на збиранні гарбузів, на жнивях вантажником зерна зі своїм дядьком Станіславом, водієм автомобіля. Тоді із Героєм соціалістичної праці Степаном Головком до 4-х ночі косили, поки падала роса. Далі дримали, а сонечко підійметься, і знову вперед.

З малих років мріяв бути льотчиком. Обидва діди воювали в Другій світовій, були поранені. Ще чимало бачив фільмів на військову тематику, все це вплинуло. Хлопчаком залазив на дерево і розгойдувався, мов у польоті... В 1975-му одразу після школи поїхав до Харківського вищого військового авіаційного училища льотчиків, конкурс був величезним. Пройшов комісію зі здоров'я за вимогами до льотчика-випробувача, випробування на центрифюзі, успішно склав усі екзамени. Та за конкурсом пройти не вдалося, повернувся додому. Через рік призвали до армії, 70-та команда - Військово-морський флот, направили до Кронштадта. Запропонували вчитися у дворічній школі мічманів, після закінчення якої 5 років служив на Далекому Сході. Заочно закінчив Далекосхідний технологічний інститут. Після цього запросили служити до органів безпеки. Після 25 років служби зі званням підполковника запасу Служби безпеки України звільнився в запас.

Пропонували різні посади цивільні, але хотілося справи такої, щоб залежати винятково від власного натхнення і розуму. За порадою батька, на той час голови фермерського господарства «Гриценко», оформив у користування 32, 5 гектари ріллі, створив своє ФГ «Олександр». Перший трактор МТЗ-82 взяв у кредит, за рік розрахувався. Потім купив розібраний колгоспний комбайн без двигуна, з братом склали, запустили. А років через декілька придбав «Клаас-218», не новий, проте хороший комбайн, у кредит. Ще пізніше оформив кредит на трактор «Кейс-125». Поступово збільшувалася площа оброблюваної землі, розкорчував 34 гектари давнього колгоспного саду, та половину тієї площі забрали. Оренду землю в колишніх колгоспників, середня величина паю 5, 5 га, орендна плата сягає 15 тисяч гривень. Допомогаю людям на присадибних ділянках з оранкою, сівбою, сплачую необхідні податки, ПДВ.

- Чи допомагає Ваша родина у фермерській праці?

- Найпершим помічником є дружина Людмила Володимирівна, яка веде усю бухгалтерію. Наші три доньки ідуть власним шляхом, найстарша лікар «швидкої», зять – хірург, середня працює в ІТ-галузі, найменша навчається у Києві. Під час приїздів підсобляють в неосновних роботах, більшу надію на майбутнє покладаємо на онуків... А у полі завдяки переходу на нульову технологію встигаю сам. Батькове ФГ після того, як він помер, веде брат Сергій, а найменший Віктор займається вантажоперевезеннями, допомагає в жнива нам обом. З приємного ще відзначаю більше уваги колег

до «нуля», тепер вже ніхто не крутить пальцем біля скроні, побачивши поле з минулорічними рештками і зеленими сходами. Ще переконався, що чорний пар лише шкодить землі, температура на його поверхні підвищується до 60 градусів, вона випалює все живе в ґрунті. Ще один факт: чим довше працює «нуль», тим вища урожайність, нарощується гумус. Мрію про сівалку з вакуумним посівним апаратом, щоб перейти на точне землеробство. Приваблює і органічне землеробство, ним за традиційної технології займається Ігор Снітько з нашого району. Словом, спокій поки що лише сниться, наука розширює горизонти, і ці здобутки мусимо плекати на рідній землі. До всього Україна ще 2002-го року ратифікувала Конвенцію ООН про боротьбу з опустелюванням, одна з трьох основних вимог якої – земля має бути постійно зайнята вегетуючими культурами.

- А як Ви ставитесь до законопроекту вже відставленого уряду Гончарука № 2178-10 про обіг земель?

- Дуже турбує такий намір, це намагання латифундистів зламати українських хліборобів. Раніше я був заступником голови Солонянської районної Асоціації фермерів, така однозначна думка переважає у всіх моїх земляків.

По перше, не розпайовані фермерські землі слід дозволити розпайовувати членам ФГ, які працюють зараз, а залишок землі викупити за нормативно-грошовою оцінкою за кілька років. Підтримую рішення з'їзду в Києві – до деокупації України і референдуму з приводу продажу землі ВР не має права «педалювати» тему заради доброго майбутнього держави. А найбільша кількість землі в одних руках не може перевищувати 300 гектарів, цього достатньо, щоб триматися «на плаву». Інакше за вищої норми, та ще й без запобіжників на користь тих, хто живе і працює на землі, вона опиниться в руках багатих людей, скоріше за все іноземців. Вони куплять і нам дадуть, щоб ми наймитували на ній. Якщо ми з вами зрозуміємо це, залишимося не байдужими до рідної землі, тоді можна надіятися на перемогу. Рішення обласної конференції і ювілейного з'їзду фермерів про єдність наших лав більш ніж своєчасні. Відтак постійно, а особливо на акціях протесту, мусимо діяти усією великою народною силою, аби перемогти.

- Успіхів Вам, Олександр Вікторовичу, Вашій родині і всьому фермерському братству в освоєнні нових технологій землеробства, у відстоюванні можливості вільно трудитися на рідній українській землі!

Записав розмову Григорій ДАВИДЕНКО.

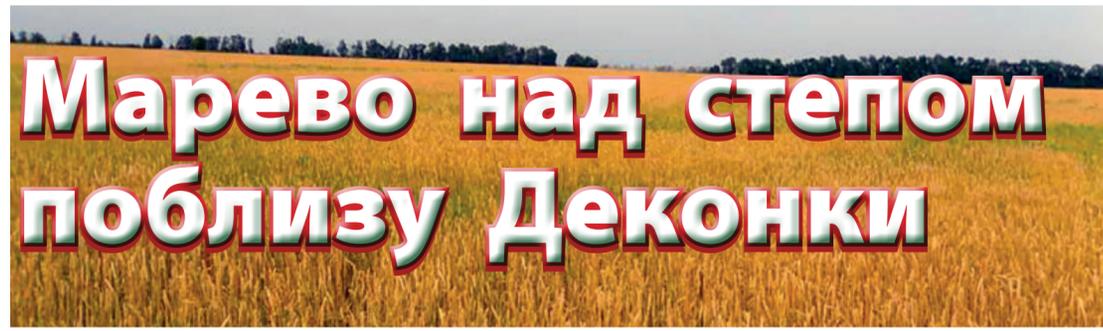
Микола НЕЧИПОРЕНКО ВІД СЕЛЯНИН ТАКАЛИ ВІД АГРАРНОЇ РЕФОРМИ

ЗВІДСТАНІ мало не тридцять років сьогодні можна сміливо казати, що у селі Деконка Магдалинівського району сільський народ справді по-своєму винахідливо відреагував на аграрно-земельну реформу кінця минулого століття, коли незабаром живого місця не залишилася від колоспного ладу в Україні. Скажемо й прямише: тодішня влада Леоніда Кучми прискорювала, як відомо, процес, і діяла, здайте, немов горнула бульдозером. А у Деконці селяни вирішили, що вони хитріші, або потрапляли під нищівний прес, і, уникаючи по-тому, завбачливо пішли на випередження того, що зовсім скоро назвуть «розпаювання земель та майна колективних господарств». Тут, цілих піввіку перед тим віроку живучи та працюючи у доволі успішному і відомому на всю область колоспі «Гігант», люди не те що задалися метою хоч якось зберегти звичний спосіб існування, але що «обратили свій прийнятний шлях», так це точно. Тобто здійснили реформу по-своєму. По-деконски.

Зберігши оригінал короткої, як постріл, заяви, яка була подана на адресу правління колгоспу, а копії до відомо Жданівської сільської ради і виконавчого комітету Магдалинівської районної: «Ми, жителі села Деконка, працівники бригади №2 колгоспу «Гігант», зібравшись на сходку 26 грудня 1991 року, всі гуртом прийняли рішення вийти зі складу колгоспу. В зв'язку з цим просимо провести розділ земельних угідь, виділивши нам ті, що нам належать і нами обробляються, а також майнового масиву, основних засобів та перехідних фондів і худоби, які закріплені за відділенням №2 колгоспу «Гігант». І підписи: четверо Горобів, двоє Митлихих і троє Солодовників, четверо Кречунів – так далі, і так далі. Всього 114 чоловік – запам'ятайте цю цифру. До речі, аби бути якомога переконливішими, селяни Деконки заодно знайшли за потрібне висловити свої образи, котрі одначе накопичилися за роки існування їхньої бригади №2. Читайтемо: «За багато років, будучи відділенням колгоспу, ми внесли свій великий внесок у розвиток колгоспу «Гігант», однак з його боку останнім часом не одержуємо належної уваги стосовно соціальної сфери, в результаті цього закриті: дитячий садок, школа, клуб, село не газифікується, відсутній водопіт і немає телефонного зв'язку. Деконку також вперто обминає житлове будівництво, і як наслідок – народ її масово залишає, а село все дуже занепадає».

Та головне, що люди тут не з бухти-барухи замутилися зі своєю ідеєю – не з метушливо холодної води вони, даруйте, стрибали, а загода підготували для себе надійний плацдарм. Інша річ, що поспішали купати залізо, поки воно гаряче. Це стало зрозуміло буквально через кілька днів. Бо ще ніхто ні в колоспі та сільраді, ні в районі не висловив свого ставлення до рішення трудівників Деконки, ні за, ні проти не пролунало, а вже через два тижні, які припали на новорічні свята, 8 січня 1992 р., у всі перелічені інстанції надійшов лист за підписами начальника, голови профкому і голдобуха... Харківського управління магістральних газопроводів «Харківтранстас». Він був для багатьох як сніг на голову.

Відразу вносимо яскість: Жданівська сільська рада і на ті часи, і зараз - не лише чи не найрозрадніші чорноземі Дніпропетровщини, але й надра, з яких видобувають голубе паливо. І Пролетарське управління підземного зберігання газу, яке було і залишається підрозділом Харківського підприємства. Так-от, з «Харківтранстасу» магдалинівських та жданівських діячів і повідомили, що до них «надійшла заява від жителів села Деконка з проханням прийняти їх разом із земельними угіддями, основними засобами виробництва, інвентарем та худобою

Марево над степом поблизу Деконки

ті-решт склиив чашу терезів на користь людей, також не виявляється можливим. Зате зберігся і протокол загальних зборів колгоспу «Гігант» від 8 лютого 1992 року, на яких заяву жителів Деконки розглянули. Судячи з нього, надмірних емоцій та заперечень не було. Одначе й мирним зовсім «розлученням» не вишло. Суперечка виникла з приходу землі. Бригада №12 обробляла 1 тисячу 615 та угідь. І якщо дійсно великий колоспі-«Гігант» їх всі передав чи віддав, то скалаسا до такої прикра, несправедлива ситуація для жителів і центральної садиби Жданівки, і особливо для жителів теж бригадних сіл Грабків, Дудківка та Крамарка. Оскільки у повітрі уже витали відповідні розмови, а в кабінеті і готувалися списки майбутніх власників майнових та земельних паїв, то за попередніми даними виходило так, що колоспникам Деконки перепадуть ділянки в середньому площею в 9 гектарів, а усім іншим трохи більше, ніж по 4 гектари. Отакій розклад вималювався. Тому відбувся торг: Деконка на зароблені її людьми отримала «лишук» майна, передусім у вигляді техніки, зате поступилися своїми шести сотнями гектарів землі у заліз сусіднім бригадам. Що згодом дістало високу оцінку, оскільки розмір паю, як відомо, врешті-решт, як правило, визначається середнім по сільраді.

Нарешті це один протокол – зборів колоспників бригади №2 с. Деконка, які відбулися 4 березня 1992 року, а чергою дня було створення колективного сільськогосподарського підприємства «Світанок». Бал правив на ньому Іван Кречун – до тих пір же бригадир бригади, а після уже голова КСП «Світанок». Необхідність утворити КСП Іван Іванович пояснював «потребою закріпити 1-ї тисячі 15-ти гектарів земельних паїв, а також майнові паї за колоспниками». Бойовий помічник-заступник Кречуна Анатолій Солодовник очолив створений при цих нагоді і колектив співвласників земельних та майнових паїв. І доклав, що «господарство в статусі КСП, а ми усі разом з вами, усі 114 осіб, у статусі співвласників майнових та земельних паїв увільнемося окремим загоном у підсобний підрозділ Пролетарського управління підземного зберігання газу». І дуже суттєвий, принциповий момент –

свою землю колектив її співвласників після тривалої палкої дискусії звачили – передали у розпорядження задовольнити прохання жителів села і готовий вирішувати питання газифікації та соціальної розбудови, також зобов'язується всіх працездатних селян влаштувати на робочі місця підсобного цеху з оплатою за тарифами виробничого об'єднання «Укргазпром». Більше того, харків'яни зі свого боку попросили «розглянути заяву трудівників бригади №2 колгоспу «Гігант» і прийняти позитивне рішення». Тобто лист з Харкова свого роду був надісланий у район й з метою підтримати селян.

Підсоби в би бодай чимось чи ні, сьогодні уточнити немає в ког. Бо тих, хто затівав і здійснював цю «операцію», у Деконці уже не знайти. Як дізнатися достеменно, хто вреш-

тало здійснено, він не може. Володимир Пилипович висловлює лише свою версію. Чи наскільки пригадує, на це була ніби воля тих 114 колишніх колоспників бригади №2, які проводили це одні збори і приймали таке рішення. А ось Валентина Бегей, жінка, з ініціативи якої ми і прибули у Магдалинівський район вивчати давню ситуацію, категорично заперечує, що нічого подібного. Люди більше зборів не скликали, запевняє вона, і згоди як на ліквідацію «Світанку», так і на передачу його землі у постійне користування підсобному господарству не давали. Тобто це було, вважатиме, самоправне рішення сільської ради, прийняте або наперекір волі селян, або й навтіши «тішком-нішком поза їхніми стинами». На істину у цієї «суперечці» зараз, як легко здогадатися, сподіватися марно. А більше свідків, які б обізнані тут з подіями 28-літньої давнини, у селі наразі немає.

ДЕСЯТЬ РОКІВ У БОГА ЗА ПАЗУХОЮ

ЯКЩО виходить з того, чого домагалися і за що дійсно голо- великий колоспі-«Гігант» їх всі передав чи віддав, то скаласа до такої прикра, несправедлива ситуація для жителів і центральної садиби Жданівки, і особливо для жителів теж бригадних сіл Грабків, Дудківка та Крамарка. Оскільки у повітрі уже витали відповідні розмови, а в кабінеті і готувалися списки майбутніх власників майнових та земельних паїв, то за попередніми даними виходило так, що колоспникам Деконки перепадуть ділянки в середньому площею в 9 гектарів, а усім іншим трохи більше, ніж по 4 гектари. Отакій розклад вималювався. Тому відбувся торг: Деконка на зароблені її людьми отримала «лишук» майна, передусім у вигляді техніки, зате поступилися своїми шести сотнями гектарів землі у заліз сусіднім бригадам. Що згодом дістало високу оцінку, оскільки розмір паю, як відомо, врешті-решт, як правило, визначається середнім по сільраді.

Нарешті це один протокол – зборів колоспників бригади №2 с. Деконка, які відбулися 4 березня 1992 року, а чергою дня було створення колективного сільськогосподарського підприємства «Світанок». Бал правив на ньому Іван Кречун – до тих пір же бригадир бригади, а після уже голова КСП «Світанок». Необхідність утворити КСП Іван Іванович пояснював «потребою закріпити 1-ї тисячі 15-ти гектарів земельних паїв, а також майнові паї за колоспниками». Бойовий помічник-заступник Кречуна Анатолій Солодовник очолив створений при цих нагоді і колектив співвласників земельних та майнових паїв. І доклав, що «господарство в статусі КСП, а ми усі разом з вами, усі 114 осіб, у статусі співвласників майнових та земельних паїв увільнемося окремим загоном у підсобний підрозділ Пролетарського управління підземного зберігання газу». І дуже суттєвий, принциповий момент –

ніні запитань: з якої ж бо речі чи за чим рішенням створене КСП «Світанок» було перевелене в аграрне об'єднання та ще й відразу оголошено... ліквідованим? Отак люди гордили-гордили свій, даруйте, город, «закріпили» за собою майбутні земельні та майнові паї, і тут раптом наче як нічого цього їм і не треба! Ще недавній голова Жданівської сільради, а нині виконуючий обов'язки старости Жданівського округу Магдалинівської ОТГ Володимир Мамонов, так сталося, що прапоре тут очільником місцевого самоврядування з 1993 року. Був обраний себто головою сільради через рік після того, як та ліквідувала КСП-агрооб'єднання «Світанок», а його землі передали у користування підсобному господарству. Відтак знати, чому та на підставі чого все це

залишилися без роботи, серед сподожливих ферм і корівників, на пущирожлив посеред населених пунктів, у Деконці і молочна ферма, і свинарник залишилися цілими. Бригадний двір, мекіт і тому подібні об'єкти працювали як і за часів існування колгоспу «Гігант». А ще й справді платили селянам за їхні труди доволі пристойні гроші. Відновив свою роботу дитячий садок, почалася газифікація села. Починали прокладати й водогін. Ота аграрна реформа, яка всюди навкруги несла селянам розор, будівання, злидні та убогість Деконку наче десятими дорогами обминала. На свята, на Новий рік, 8 Березня чи й на 1 Травня люди тут отримували як і подарунки та гостинці «тішком-нішком поза їхніми стинами». На істину у цієї «суперечці» зараз, як легко здогадатися, сподіватися марно. А більше свідків, які б обізнані тут з подіями 28-літньої давнини, у селі наразі немає.

- Хон великого секрету і не було, - каже все той же в.о. старости старостинського округу Володимир Мамонов, - чому отак «поперевірившув» - перевірившув з ніг на голови - хобі все. Бо якщо землі брали собі в об'єкт підсобне господарство Пролетарської станції підземного зберігання газу, воно ж мало і платити податки за них у місцеві бюджети. А на яких підставах могло платити? На підставах постійного ними користування – чи не єдиний на той момент можливий варіант. Адже угіддя ще не були розпаювані, у приватній власності пайовиків ще не перебували. Отож не було підстав вилучувати людям за неї орендну плату. А ліквідувавши КСП-агрооб'єднання «Світанок», його землі значить повернули у державну власність – хіба це не ясно?

Все ніби просто й елементарно, ніяк інакше, мовляв, не було можливості «вийти у правове поле», що люди мали намір передати терміном на чверть століття – на 25 літ. А, по-друге, натомість замість людей сільрада передала не просто у беззасторожне, а навіть у постійне користування. Сьогодні тут здогадують, що існував наче такий договір від 12 березня 1992 року, котрий свідчив, на яких умовах Деконка справляла зарплати з газівниками, але він зник, пропав – мов у воду канув. У зв'язку з цим особливо третій момент і не одне, а як мінімум два, викликає

формі», залишивши далеко позаду «три боюнові інтереси»? Ще точніше – пошили в дури! Хон більше об'єднання та ще й відразу оголошено... ліквідованим? Отак люди гордили-гордили свій, даруйте, город, «закріпили» за собою майбутні земельні та майнові паї, і тут раптом наче як нічого цього їм і не треба! Ще недавній голова Жданівської сільради, а нині виконуючий обов'язки старости Жданівського округу Магдалинівської ОТГ Володимир Мамонов, так сталося, що прапоре тут очільником місцевого самоврядування з 1993 року. Був обраний себто головою сільради через рік після того, як та ліквідувала КСП-агрооб'єднання «Світанок», а його землі передали у користування підсобному господарству. Відтак знати, чому та на підставі чого все це

залишилися без роботи, серед сподожливих ферм і корівників, на пущирожлив посеред населених пунктів, у Деконці і молочна ферма, і свинарник залишилися цілими. Бригадний двір, мекіт і тому подібні об'єкти працювали як і за часів існування колгоспу «Гігант». А ще й справді платили селянам за їхні труди доволі пристойні гроші. Відновив свою роботу дитячий садок, почалася газифікація села. Починали прокладати й водогін. Ота аграрна реформа, яка всюди навкруги несла селянам розор, будівання, злидні та убогість Деконку наче десятими дорогами обминала. На свята, на Новий рік, 8 Березня чи й на 1 Травня люди тут отримували як і подарунки та гостинці «тішком-нішком поза їхніми стинами». На істину у цієї «суперечці» зараз, як легко здогадатися, сподіватися марно. А більше свідків, які б обізнані тут з подіями 28-літньої давнини, у селі наразі немає.

залишилися без роботи, серед сподожливих ферм і корівників, на пущирожлив посеред населених пунктів, у Деконці і молочна ферма, і свинарник залишилися цілими. Бригадний двір, мекіт і тому подібні об'єкти працювали як і за часів існування колгоспу «Гігант». А ще й справді платили селянам за їхні труди доволі пристойні гроші. Відновив свою роботу дитячий садок, почалася газифікація села. Починали прокладати й водогін. Ота аграрна реформа, яка всюди навкруги несла селянам розор, будівання, злидні та убогість Деконку наче десятими дорогами обминала. На свята, на Новий рік, 8 Березня чи й на 1 Травня люди тут отримували як і подарунки та гостинці «тішком-нішком поза їхніми стинами». На істину у цієї «суперечці» зараз, як легко здогадатися, сподіватися марно. А більше свідків, які б обізнані тут з подіями 28-літньої давнини, у селі наразі немає.

залишилися без роботи, серед сподожливих ферм і корівників, на пущирожлив посеред населених пунктів, у Деконці і молочна ферма, і свинарник залишилися цілими. Бригадний двір, мекіт і тому подібні об'єкти працювали як і за часів існування колгоспу «Гігант». А ще й справді платили селянам за їхні труди доволі пристойні гроші. Відновив свою роботу дитячий садок, почалася газифікація села. Починали прокладати й водогін. Ота аграрна реформа, яка всюди навкруги несла селянам розор, будівання, злидні та убогість Деконку наче десятими дорогами обминала. На свята, на Новий рік, 8 Березня чи й на 1 Травня люди тут отримували як і подарунки та гостинці «тішком-нішком поза їхніми стинами». На істину у цієї «суперечці» зараз, як легко здогадатися, сподіватися марно. А більше свідків, які б обізнані тут з подіями 28-літньої давнини, у селі наразі немає.

газопроводів різко втратило інтерес до своїх підсобних господарств загальною і до господарства у Магдалинівському районі на Дніпропетровщині зокрема. В останньому для «Харківтранстасу» відпадала потреба і сенс витратитися на його утримання. Тим паче у купі з цілим селом та людьми, у яких проблем, соціальних тяглов, у яких проблем, соціальних тягловення своїх працівників аграрного та харчового продукцією навпаки все далі відходило і відходить досі на задній план. Разом з цим значно успішніше, погодьтесь, дійсно справляється продовольча ринкова економіка – хіба ні? Та й чи будуть теперішні власники газових потужностей і підприємств собі у збитки переїматися з тим їм, аби якомога краще харчувався робітничий люд?

СКАЗАННЯ ПРО «ЗЕМЕЛЬНУ СОТНЮ»

ЯКИМ кінцем дістало і боляче стусонуло усе це мешканців далекого села Деконки, здогадатися неважко. Все одно, що нищівна аграрна реформа бодай і запізненням, але надзгодна і їх. Уже і тут виявилися не потрібними, зайвими і корівник, і свинарник. Мінімально скорочувалися й інші робочі місця. Менше потрібно було і розор, будівання, злидні та убогість Деконку наче десятими дорогами обминала. На свята, на Новий рік, 8 Березня чи й на 1 Травня люди тут отримували як і подарунки та гостинці «тішком-нішком поза їхніми стинами». На істину у цієї «суперечці» зараз, як легко здогадатися, сподіватися марно. А більше свідків, які б обізнані тут з подіями 28-літньої давнини, у селі наразі немає.

норму господарству передавалися ж... не «Світанком» чи колективом її співвласників, а... Жданівського сільської радою. І остаточно зовсім інша річ зараз, що ця тисяча гектар давно перебуває у державній власності. Про що й свідчить Державний акт, який було виготовлено на підставі земельворядних документів, поданих Харківським управлінням магістральних газопроводів.

Як ви вже знаєте, у Деконку розбиратися з халепою, у яку так «необачно» вплили жителі цього села, ми приїхали на прохання до останніх пр депутатів Жданівської дісталися до Катерина Гринь, яка нині разом з Валентиною Миколаївною також не покладає рук, щоб повернути собі і людям земельні паї. – Тобто надіялися, що кінець терміну – це шанс ситуацію повернути на свою користь. Та не так сталося, як нами сподівалися... Громом серед неясного, непридватного, грозового і вкрай трізного неба й потогів грякнула новина, що як такого підсобного господарства Пролетарської станції підземного зберігання газу уже не існує. Реорганізація відбулася, як виявилось, ніби ще у 1998 р. Натомість окремих суб'єктом господарювання діє аграрно-виробнича фірма «Агрогаз». До неї ж ніяким боком не тудиється не тільки колишнє КСП «Світанок», а й колишнє Аграрне об'єднання «Світанок». Оскільки перше було ліквідоване ще в «зародку» сільською радою, а друге припинило своє існування після підписання Договору з УМГ «Харківтранстас». От і крутять, люди добрі, головами, шукайте: хто вам тепер допоможе?

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

норму господарству передавалися ж... не «Світанком» чи колективом її співвласників, а... Жданівського сільської радою. І остаточно зовсім інша річ зараз, що ця тисяча гектар давно перебуває у державній власності. Про що й свідчить Державний акт, який було виготовлено на підставі земельворядних документів, поданих Харківським управлінням магістральних газопроводів.

норму господарству передавалися ж... не «Світанком» чи колективом її співвласників, а... Жданівського сільської радою. І остаточно зовсім інша річ зараз, що ця тисяча гектар давно перебуває у державній власності. Про що й свідчить Державний акт, який було виготовлено на підставі земельворядних документів, поданих Харківським управлінням магістральних газопроводів.

норму господарству передавалися ж... не «Світанком» чи колективом її співвласників, а... Жданівського сільської радою. І остаточно зовсім інша річ зараз, що ця тисяча гектар давно перебуває у державній власності. Про що й свідчить Державний акт, який було виготовлено на підставі земельворядних документів, поданих Харківським управлінням магістральних газопроводів.

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

може. Так в чому ж тоді річ, якщо умови Договору давно змінилися, і дуже кардинально та не в кращий із земельними частками (паями) і майновими паями». То хіба 1 тисяча 15 гектарів, які дісталися бригаді №2 – ще точніше, мабуть, КСП «Світанок» - від колгоспу «Гігант», не підпадають, й запитували люди, «під цей процес»? Та не тут то, як кажуть, було, щоб і в підсобному господарстві, і в офісі Харківського управління магістральних газопроводів, а з одної в унісон з ними і в районній держадміністрації та районній раді Магдалинівки кинулися волю селян втілювати у реальну, даруйте, дієвність. Одне їм, сказали, що колись ваші землі належали колгоспу, а «Світанку» дісталися як КСП. І зовсім інше, що підсоб-

Гортати три поспіль ухвали Господарського суду області у нас просто немає зараз бажання. Оскільки це означатиме, що втруте повертаємося до давніх перепитів, пов'язаних з виходом бригади №2 з колгоспу «Гігант» та утворенням КСП «Світанок» і вхожденням останнього у підсобне господарство Пролетарської станції «Харківтранстас». Тут інше, як на нас, вражає, що й стало причиною «визнати таким, що супричино» вжити законодавства п. 1.1 Статуту КСП «Світанок» в частині набуття статусу його правонаступника аграрного об'єднання Магдалинівської ради – це одні і ті ж селяни. Чи вам не зрозуміти, як це можна тих і інших не визнати одними ж і тими?

Все сталося дуже просто. Аби підтвердити усі колись прийняті й ухвалені рішення, починаючи – нам тут доводиться повторюватися – з рішення вийти з колгоспу і кінчаючи рішенням вступити в позицію, так до пуття і не зійшовши з неї до цих пір. Чи не повсюди в Україні, а в нашій області точно добрячих двадцять п'ять останніх літ домінувало і домінує таке явище, як перебування на місцях «кіпеш», знайшлися бажали вносити «корективи». Так чи інакше, але як на нас, втручалися у текст Договору і не дуже сміливим ніби чином не випадково. Це той випадок, коли приховано вишари рушницю, яка рано чи пізно мала вистрибути. Точніше – з якої можна буде відстрілюватися.

Що таке земельний пай

Це поняття з'явилося в 1994 році, після Указу Президента про розподіл земель колишніх радгоспів і колгоспів між їх членами. Земля поділялася на всіх членів порівну, з видачею сертифіката на земельний пай. При цьому сертифікат тільки свідчив про права на землю, з зазначенням розміру в гектарах, але без можливості дізнатися конкретну адресу земельної ділянки. Тому, після виділення землі в натурі, власник сертифіката міг отримати держакт на право власності на землю. З 2013 року процедура змінилася, і замість державного акта стали видавати виписку з державного реєстру права власності. У порівнянні з землею біля свого будинку, головна відмінність полягає в тому, що до прийняття закону про ринок землі, земельний пай неможливо продати чи подарувати, але при цьому можна передавати у спадок і здавати в оренду.

Документи для оформлення спадщини на земельну ділянку

Для оформлення землі у спадок насамперед потрібно вступити у спадок, тобто за останнім місцем проживання померлого протягом 6-ти місяців після смерті потрібно подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини. У разі пропуску цього строку доведеться подавати позов до суду і надавати вагомі аргументи про неможливість вступити в спадщину протягом 6 місяців від смерті спадкодавця. Якщо строк пропущений, і спадкоємці не звернулися в суд, або суд не задовольнив вимогу про продовження строку для прийняття спадщини, то така спадщина в судовому порядку визнається відумерлою і переходить у володіння місцевої влади. Тому радимо не відкладати похід до нотаріуса на останній момент, а зробити це якомога раніше, щоб у разі виникнення непередбачених обставин не пропустити строк. Вступивши в спадщину, після закінчення шести місяців потрібно повторно звернутися до нотаріуса з заявою про видачу свідоцтва про право на спадщину. Звертатися потрібно не обов'язково рівно через 6 місяців. Повторне звернення не обмежене тимчасовими рамками. Якщо ви вчасно вступили в спадщину, то маєте право подати заяву про видачу свідоцтва в будь-який зручний для вас час. Разом із заявою слід подати всі необхідні документи, перелік яких є у нотаріуса. В першу чергу це свідоцтво про смерть, документи на земельну ділянку, документ про оцінку земельної ділянки для спадщини (нормативна грошова оцінка землі), та витяг з поземельної книги. Якщо з документами все в порядку, нотаріус проводить реєстрацію з внесенням до реєстру та видачею виписки. На цьому реєстрація закінчується, і ви стаєте повноцінним володарем успадкованої ділянки.

А якщо з документами не все гаразд?

Як успадкувати земельну ділянку при втраті державного акту

Перш за все, потрібно в друкованих ЗМІ подати оголошення про втрату

Проблеми, що виникають при оформленні спадщини на земельну ділянку

У цій статті з'ясуємо, як же оформити спадщину на земельну ділянку. Отримавши земельну ділянку в спадщину, громадяни нашої країни, а особливо сільські жителі, стикаються з проблемою: як вступити в спадщину на землю? Для початку розберемося, що являє собою спадщина. Це коли від померлої людини його власність переходить до спадкоємців. Щоб розібратися з проблемою, як оформити пай на землю у спадщину, потрібно розібратися в різних видах земель. Земля в сільській місцевості ділиться на дві категорії: земельний пай (земля сільгоспризначення) і земельна ділянка в прив'язці до будинку. Якщо з земельною ділянкою все більш-менш ясно, то з земельним паєм виникають проблеми, в основному через юридичну необізнаність громадян.

цього документа. Позаяк державні акти з 2013 року не видаються, то далі потрібно буде звернутися в ЦНАП, щоб отримати витяг з ДЗК. Якщо є копія акту, то її обов'язково потрібно додати до документів. Якщо ж немає навіть копії, то доведеться заздалегідь звернутися в управління Держгеокадастру для отримання копії з архіву. Потім, маючи на руках кадастровий номер, витяг з державного земельного кадастру (ДЗК) та копію втраченого державного акту, реєстратором робиться внесення в реєстр з отриманням витягу.

Як бути, якщо немає кадастрового номера?

У такому випадку неможливо отримати витяг з ДЗК. Для присвоєння кадастрового номера потрібно звернутися в сертифіковану організацію, яка має у своєму штаті інженера – землевпорядника, і укласти договір на надання відповідних послуг. Організація виготовить технічну документацію на землю. На підставі цієї документації територіальним управлінням Держгеокадастру присвоюється кадастровий номер. Важливою особливістю є той факт, що всі документи будуть оформлені не на спадкоємця, а на померлого, після чого знову-таки треба йти до нотаріуса, щоб оформити спадщину на земельну ділянку.

Що робити, якщо сертифікат на землю загублений, або його взагалі не було

Часто буває, що людина була внесена в держакт на право колективної влас-

ності, але чомусь не змогла отримати сертифікат. В такому випадку, щоб отримати земельний пай у спадщину, доведеться визнавати право власності на земельну ділянку за допомогою суду. Відповідачами виступають районна державна адміністрація (РДА), органи місцевого самоврядування і колишні власники – колгоспи і радгоспи. Головним критерієм для прийняття потрібного рішення є членство громадянина в колгоспі або радгоспі на момент реєстрації державного акту на право колективної власності на землю, позаяк разом з державним актом затверджувався список громадян-пайовиків. І щоб все зробити правильно, раджу звернутися за допомогою до професіоналів. За допомогою кваліфікованих юристів ви зможете пройти весь шлях від початку і до кінця без зайвого нервування, і в результаті отримати необхідне рішення суду.

До моменту, поки суд не винесе рішення і не з'явиться правонаступник, земельною ділянкою буде розпоряджатися РДА (якщо земля за межами населеного пункту) чи сільрада, якщо земля в його межах. Якщо сертифікат був виданий, але його втратили, то процедура спрощується: слід звернутися із заявою до РДА для отримання з архіву копії документа. Опублікувати в пресі оголошення про втрату сертифіката, і прикласти копію вирізки з газети до заяви.

Як успадкувати не приватизовану ділянку в дачному кооперативі

Питання, пов'язані з садівницькими

земельними ділянками, регламентовані статтею 35 Земельного кодексу. Зокрема, вказується, що для приватизації садівничої ділянки (не більше 12 соток) не потрібно згоди інших членів кооперативу. Спочатку земля виділяється для дачного кооперативу, і тільки потім кожен член товариства має право приватизувати свою землю, якщо її розмір не перевищує 0,12 га. Якщо ж приватизація не відбулася, і член кооперативу помер, то у голови дачного кооперативу потрібно отримати довідку про те, що пайовий внесок за ділянку виплачений повністю. Довідка разом із свідоцтвом про смерть, документом, що підтверджує родинні стосунки з померлим, подається нотаріусу для видачі свідоцтва про спадщину ділянки. Що ж стосується ситуацій, коли земля є приватизованою, і попередній власник повністю її оформив у встановленому порядку, то в такому разі успадкування максимально спрощено: зібрали документи – не пізніше шести місяців прийшли до нотаріуса – після закінчення шестимісячного строку прийшли до нотаріуса повторно – отримали документи на своє ім'я – повноцінно розпоряджається землею. Як ви переконалися, іноді оформлення земельного паю по спадку може виявитися не дуже простою процедурою, з безліччю підводних каменів. Але знаючи алгоритм дій, і витративши якийсь час, ви досягнете своєї мети і станете повноправним спадкоємцем.

Юридичний ресурс «Протокол».

Запроваджено нові штрафи за порушення законодавства про працю

Головне управління ДПС у Дніпропетровській області інформує, що Законом України від 12 грудня 2019 року № 378-ІХ «Про внесення змін до Кодексу Законів про працю України» (далі – Закон № 378), який набрав чинності 02.02.2020, внесено зміни, зокрема до ст. 265 Кодекса законів про працю України (далі – КЗпП). Так, відповідно до внесених змін ст. 265 КЗпП викладено у новій редакції, а саме: юридичні та фізичні особи – підприємці (далі – ФОП), які використовують найману працю, несуть відповідальність у вигляді штрафу у разі:

- фактичного допуску працівника до роботи без оформлення трудового договору (контракту), оформлення працівника на неповний робочий час у разі фактичного виконання роботи повний робочий час, установлений на підприємстві, та виплати заробітної плати (винагороди) без нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податків – у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, стосовно якого скоєно порушення, а до юридичних осіб та ФОП, які використовують найману працю та є платниками єдиного податку першої – третьої груп, застосовується попередження;
- вчинення порушення, передбаченого абзацом другим цієї частини, повторно протягом двох років з дня виявлення порушення – у тридцятикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановле-

ної законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, стосовно якого скоєно порушення;

- порушення встановлених строків виплати заробітної плати працівникам, інших виплат, передбачених законодавством про працю, більш як за один місяць, виплата їх не в повному обсязі – у трикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення;
- недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті праці – у двократному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, стосовно якого скоєно порушення;
- недотримання встановлених законом гарантій та пільг працівникам, які залучаються до виконання обов'язків, передбачених законами України «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про альтернативну (невійськову) службу», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», – у чотирикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення, за кожного працівника, стосовно якого скоєно порушення, а до юридичних осіб та ФОП, які використовують найману працю та є платниками єдиного податку першої – третьої груп, застосовується попередження;
- недопущення до проведення перевірки з питань додержання законодавства про працю, створення перешкод у її проведенні – у трикратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення;
- вчинення дій, передбачених абзацом шостим цієї частини, при проведенні перевірки з питань виявлення порушень, зазначених в абзаці другому цієї частини, – у шістнадцятикратному розмірі

мінімальної заробітної плати, встановленої законом на момент виявлення порушення;

- порушення інших вимог законодавства про працю, крім передбачених абзацами другим – восьмим цієї частини, – у розмірі мінімальної заробітної плати за кожне таке порушення;
- вчинення порушення, передбаченого абзацом дев'ятим цієї частини, повторно протягом року з дня виявлення порушення – у двократному розмірі мінімальної заробітної плати за кожне таке порушення.

Штрафи, накладення яких передбачено частиною другою ст. 265 КЗпП, є фінансовими санкціями і не належать до адміністративно-господарських санкцій, визначених главою 27 Господарського кодексу України.

Штрафи, зазначені у частині другій ст. 265 КЗпП, накладаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, у порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2013 року № 509 «Про затвердження Порядку накладання штрафів за порушення законодавства про працю та зайнятість населення» із змінами.

У разі сплати юридичною особою або ФОП, яка використовує найману працю, 50 відсотків розміру штрафу протягом 10 банківських днів з дня вручення постанови про накладення штрафу за порушення вимог законодавства про працю, передбаченого ст. 265 КЗпП, така постанова вважається виконаною.

Слід зауважити, що сплата штрафу не звільняє від усунення порушень законодавства про працю.

Шановні читачі! Редакція не надає юридичні консультації по телефону. Надсилайте свої запитання поштою або на електронну адресу газети.

Чи варто глибоко перекопувати город

Чи настільки вже потрібне ґрунту глибоке перекопування, як вважається? Чому з часом навіть та земля, за якою ретельно доглядали, стає бідною і втрачає свої властивості? Можливо, у всьому винне ваше надмірне завзяття. Деякі городники відмовляються від перекопування ділянки, причому як навесні, так і восени. Вони відзначають, що їх, на перший погляд, занедбана ділянка поступово набуває здоровий вигляд, змінюється склад ґрунту, його структура і кількість мешканців, що живуть у ньому. Майже усі, хто проти перекопування, з жахом згадують наслідки глибокої обробки ґрунту, постійний пил на ділянці та відсутність багатих врожаїв. У чому ж справа?

Не завжди є сенс виконувати таку роботу

Господарю

сильно викопати маленьку лунку, точно за розміром грудки землі, поставити у неї саджанець і засипати наполовину ґрунтом. Після цього потрібно полити висаджену рослину і засипати лунку ґрунтом до країв. Ще раз поливати не варто.

Звичайно, такий «індивідуальний» підхід відрізняється від масового висаджування розсади у ряд, але і врожай виправдовує витрати.

Найголовніше — мульча

Тим, хто вирішив відмовитися від глибокого перекопування ґрунту, слід вибирати органічну мульчу. Саме вона краще за все підходить для саджанців і молоді розсади. Втім, для швидкого вкорінення живців, які потребують частого поливу, оптимальним варіантом стане мульча з річкового піску, наспілана шаром у 5-7 см. Річковий пісок краще пропускає вологу, спрямовуючи її відразу до коріння. Органіка таких властивостей не має — вона не пропускає воду, поки не вберє її усю.

І нарешті, відмінним заміником мульчи може бути газон, який зрідка підкошують. Не потрібно прибирати скошену траву: після перепрівання вона живитиме коріння і буде їжею для дощових черв'яків. Природне зростання трави допоможе грядкам надовго запастися поживними речовинами.

Правильна розмітка ділянки

Важливу роль у формуванні «необроблюваного» городу відіграє і кількість грядок, і стежок між ними. Спочатку вздовж периметра городу слід протоптати рівну доріжку, щоб можна було під'їжджати з тачкою до будь-якого його місця. Потім слід намітити напрямком грядок і почати «підкорення» городнього простору за допомогою плоскоріза.

Сформувавши кілька грядок, слід розрівняти поверхню невеликими граблями, залишаючи невисокі бортики. Може здатися, що ґрунт на нових грядках миттєво висихає, але це стосується лише поверхневого, 3-5-сантиметрового шару. На більшій глибині волога залишається, що дозволяє вирощувати моркву, цибулю і багато інших культур.

У перший рік після збирання врожаю потрібно сіяти сидерати (гірчицю, фацелію або гуньбу), щоб на ґрунті утворилося поживне «покриття» на зиму. Вже наступної весни ґрунт «задишає на повні груди» і стане м'яким.

Можливо, комусь подібні методи видадуться неприйнятними: вони підходять не для всіх кліматичних зон. Але зрозуміло одне — глибоке розорювання земель з часом призводить до їх виродження. Тож господарювати потрібно з розумом!

Тонка межа між ґрунтом і землею

Захоплені відгуки про ґрунт на своїй ділянці ці люди почали висловлювати не відразу. Відмінні результати були досягнуті протягом як мінімум 4-5 сезонів. Хоча протягом усього цього періоду від сусідів і знайомих городників чули лише докори в тому, що вони псують ділянку, що незабаром уся вона вкриється бур'янами, земля перетвориться на «бетон» і т. д. Зазвичай відмовитися від перекопування людей змушує небажання втрачати землю і, як наслідок, урожай, а також побоювання стосовно бур'янів.

Важкі земляні роботи, здається, завжди пішли у минуле. Максимум, що використовують власники «цільних» земель — це плоскоріз Фокіна і легкі граблі. Лопата тепер не потрібна, достатньо її міні-аналога, більше схожого на совок. Основний закон, який вивели городники-експериментатори — ґрунт не повинен бути «пухнастим» і пухким, він повинен міцно «тримати форму» і його слід замульчувати.

Особливо гострі проблеми з обробленим ґрунтом виникають у посушливі роки:

- навіть на нижніх водоносних горизонтах до кінця спекотного літа не залишається води, і рослини гинуть від нестачі вологи;

- перекопані ділянки часто «страждають» від сезонних коливань температур, коли після вологої й дощової весни настає спекотне та тривале літо. Верхній шар ґрунту у цьому випадку висихає, земля лежить шарами та вкривається тріщинами.

Городники, які проти глибокого перекопування після кожного дощу лише трохи розпушують ґрунт на глибину 2-4 см. У такий нехитрий спосіб вони створюють захисний шар, що не дає ґрунту стати занадто сухим. Ось вони й отримують те, що капуста і картопля, які зросли за таких умов, мають більш здоровий вигляд, ніж на сусідніх ділянках.

Ревізія простроченого насіння перед посівом — на що слід спиратися при прийнятті рішення.

Як часто при масовому розборі насінневих комор в кінці зими на багатьох дачних форумах і блогах можна чути зітхання про те, що насіння пропало. І це не дивно, якщо з року в рік насіння закуповувалося свідомо більше, ніж висаджувалося. Ну як, скажіть, можна пройти в магазині мимо цікавих новинок в яскравих упаковках і нічого не купити, особливо, якщо була гарна знижка... Впізнали себе?

Зневіритися в будь-якому разі не варто, адже навіть п'ятитисячолітнє насіння, знайдене в єгипетських пірамідах...

Отже, що важливо знати?

Найменше зберігають схожість дрібні насіння квітів і зелені, особливо ароматної. Так, однорічні айстри

Кроти як індикатори посухи

Визначити, якою буде погода влітку, допоможуть кроти. Досить придивитися до грудочок землі, які підсліпуватимешканці саду викидають назовні з настанням весни. Якщо за напрямком вони «спрямовуються» вгору (тобто тварина рие ходи у бік поверхні), то літо буде вологим. Якщо ж навпаки, ходи спрямовуються вниз — сухим і без дощів.

Дідівські методи розпушування

Як стверджують городники, які випробували нові методи розпушування, новими їх можна назвати лише умовно. Наприклад, спосіб висадки розсади капусти «під ломик» відомий дуже давно і зміст його полягає у проробленні лунки

у розбороненій грядці на глибину, що відповідає довжині коріння рослин. Розсаду заглиблюють у неї на 4-6 см і поливають водою з лійки без насадки. ґрунт, розташований з країв ямки, змивається вниз, і мул, утворений сумішшю ґрунту та води, утримує коріння.

Якщо ґрунт розпушений лише на кілька сантиметрів завглибшки, то під час посадки «під ломик» його не потрібно часто і рясно поливати. Адже саме цей метод не порушує отримання корінням вологи з нижніх водоносних горизонтів.

У такий спосіб можна висаджувати розсаду майже усіх відомих культур — рослини швидко приживаються і дають багатий урожай. Під час висадки розсади з закритою кореневою системою до-

НА ПРАВАХ РЕКЛАМИ

«Ударний костоправ»

Біль і скутість рухів - прояв вікових змін у суглобах та хребті. Частіше за все це: артриту, артрози, остеохондрози. Ці захворювання дають відчуття старості і в молодому віці, а в пенсійному (артрози, артрити, остеохондрози, «п'яткові шпори» та інші) супроводжують переважно більшість людей.

Лікарі-ортопеди «Інституту Здоров'я» багато років допомагають людям з недугами, які в народі називають «солі в суглобах». В «Інституті Здоров'я» вперше в Україні застосували метод ударно-хвильової терапії (УХТ) для лікування остеохондрозу, артрозу колінного, кульшового, плечового та інших суглобів, а також «п'яткової шпори». Дія УХТ на хребет та уражений суглоб швидко знімає біль. Декілька сеансів і людина стає мобільною та рухливою.

Сьогодні лікарі-ортопеди «Інституту Здоров'я» удосконалили методіку лікування больового синдрому і скутості рухів при артрозах лазерною ударно-хвильовою терапією, яка поєднує в собі лікувальну дію ударної хвилі та омолоджуючі властивості лазера.

Лікування цих захворювань іншими методиками надто дороге, особливо хірургічне. Більшості пенсіонерів операції, за різних причин, недоступні.

Тому лікування методикою ударно-хвильової терапії в поєднанні з лазером має ще й велику соціальну значущість, так як, на відміну від дорогих операцій, за вартістю доступне більшості пацієнтам.

САМОЛІКУВАННЯ МОЖЕ БУТИ ШКІДЛИВИМ ДЛЯ ВАШОГО ЗДОРОВ'Я

Ліц. від 17.11. 2011 р. серії АВ № 539661

Чи можна сіяти прострочене насіння

добре сходять тільки з торішнього насіння, а для більшості звичних квітів цей показник становить всього 2-3 роки. Також у групі ризику майже всі Зонтичні.

Довше багатьох інших тримаються гарбузові культури. Кабачки, гарбузи, огірки з закінченими термінами придатності сміливо висаджуйте на розсаду.

Велике значення має, в яких умовах зберігали насіння. Краще всього тримати його у прохолодному приміщенні, при цьому навіть мінусові температури не будуть для нього критичні. При зберіганні важливо не допускати перезволоження і пересихання. Для цього слід використовувати герметичні пластикові пакетики з відповідною засувкою.

Перевіряємо схожість

Для цього слід відібрати по 5-10 штук і покласти їх на пророщування. В якості основи використовуйте багаторазово складений змочений туалетний папір або марлю. Для кожної досліджуваної культури досить виділити ділянку на марлі площею 5 на 5 см. Не забудьте зробити підписи чи позначки, щоб потім не заплутатися, що де лежало.

Ємність з перевірючим насінням зверху накрийте плівкою (можна просто вкласти в пакет) і приберіть в тепле місце з постійною температурою від +24 до +26 С. Періодично не забувайте перевіряти, що води в папері або марлі ще достатньо. При необхідності виконуйте додаткове зволоження основи.

Обласна щотижнева газета
«ФЕРМЕР ПРИДНІПРОВ'Я»
Свідоцтво про реєстрацію ДП 2161-899Р від 23.02.2017 р.
ЗАСНОВНИК ТА ВИДАВЕЦЬ
ТОВ «Редакція газети «Фермер Придніпров'я»
Голова редакційної ради
Анатолій ГАЙВОРОНСЬКИЙ
Головний редактор Лариса ШАРА

49000, м. Дніпро, вул. Воскресенська, 41, оф.109
786-02-21, 098-183-00-18, 050-968-64-84
e-mail:farmer.gazeta@gmail.com
www.farmer.dp.ua
www.facebook.com/farmer.dp.ua
Друк ТОВ «Видавничий дім «Кераміст»
69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16
Обсяг 2 друк. арк. Друк офсетний.
Зам. № 20839010 Тираж 11958.

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів публікацій.
Гонорар сплачується тільки за замовлені матеріали.
Під цим знаком матеріал опубліковано на комерційній основі.
Відповідальність за зміст реклами несуть рекламодавці.
Посилання при передруку на «Фермер Придніпров'я» обов'язкове.
Газета за посиланням використовує повідомлення інформаційних порталів.
Оформлення передплати та доставку газети здійснює
Передплатний індекс 60092

У КРАЇНАХ Південно-Східної Азії ксантоцерас – одна з найбільш цінних олійних культур. Його без проблем можна вирощувати і в Україні. Насіння і саджанці ксантоцерасу можна без особливих складнощів придбати в спеціалізованих магазинах. Ціна насіння стартує від 10 гривень, за рослину просять вже 150-200 гривень.

Ксантоцерас горобинолистий – багаторічний чагарник. Заввишки такий кущ виростає від 2-х до 4-х метрів. Батьківщина рослини Китай, центральна Монголія та Північна Корея. Там він може вирости заввишки навіть 8 метрів.

Цвіте ксантоцерас у травні, ще до повного розпускання листя. Ця рослина є дивовижним медоносом – його запашисті квіти приваблюють численних комах-запилювачів, зокрема і бджіл.

Плоди ксантоцерасу зазвичай зріють наприкінці серпня – у вересні. Всередині трикамерної м'ясистої коробочки знаходяться від 6 до 18 невеликих горішків, які зовні схожі на міні-каштани або невеличкий фундук. За смаком ці горішки нагадують мигдаль і надзвичайно поживні. Калорійність 100 г продукту – 650 ккал. Горіхи ксантоцерасу зазвичай споживають свіжими. Однак їх можна підсмажити або відварити. Крім того, їх висушують, очищають, підсмажують і перемелюють на борошно.

Ксантоцерас добре росте на сонячних або розташованих у незначному затінку, захищених від вітру ділянках. Рослина здатна витримувати тривалі зимові температури до -20°C без будь-яких пошкоджень гілок або деревини та скороминучі морози до -34°C. З віком рослина стає більше морозостійкою.

У Китаї його вирощують у 14 провінціях, на площі близько 50 000 гектарів, а річний обсяг виробництва олії становить понад 3750 тонн.

Ксантоцерас

Отже – детальніше про вирощування та інше.

Доросле дерево може сягати 6 м у висоту, але здатне рости також як кущ. Воно завоювало свою популярність не користю плодів, а дивовижною зовнішністю. Звивистий стовбур з яскравим густим перистим листям, схожим на горобинове, служить чудовою прикрасою багатьох садів і клумб. Під час рясного цвітіння, чагарник привертає захоплені погляди і по праву вважається одним з найкрасивіших у світі.

Його висаджують для озеленення височин і гірських ландшафтів.

Сіро-коричнева кора дерева розтріскується по мірі дорослішання. Старі гілки товсті, а молоді – тонкі, вкриті опушенням. Хоч листя і схоже на горобинове, та набагато красивіше і привабливіше. Восени листя стає яскраво-жовтим.

Суцвіття являють собою загущену кисть з великими квітками на кінцях пагонів. Білі квіти як чоловічої, так і жіночої статі мають зіркоподібну форму. Для запилення достатньо мати одну рослину на ділянці. Як тільки відбувається запилення, жовта серединка квітки червоніє і забарвлюється в коричневий колір. Цвіте горіх, як уже згадувалося, у травні до остаточного розпускання листя, близько двох тижнів. Квіти, розташовані на квітконіжках, досягають 4 см в діаметрі. Після цвітіння горіх продовжує радувати око незвичними формами і красивим листям.

Плоди їстівні, кулясті горішки, до 7 см в ширину, вагою, що не перевищує 40 г. В одному плоді, вкритому щільною товстою оболонкою, ховається кілька насінин, мають темно-коричневий колір. При повному дозріванні оболонка-коробочка, що нагадує каштан, тріскається, відкриваючи їстівні кульки, за смаком схожі на мигдаль. Їх вживають в смаженому і сирому вигляді, як насіння.

Горіх – калорійний, на 100 г – 650 ккал. Плоди його, дуже маслянисті і можуть позматися в цьому з плодами кешью. У них 64% олії, багато мікроелементів, йод, селен, кобальт, залізо.

Розмноження

Цей горіх успішно розмножують насінням і кореневими живцями. Живці погано приживаються і виживають тільки в місцевості з ідеальними для рослини кліматичними умовами.

Насіння не піддають витримуванню у холоді, розяк вони не перебувають в органічному стані спокою, що спрощує справу. Горішки після збирання врожаю зберігають у мішечках до часу посадки. За умов хорошої вентиляції плоди дають схожість протягом двох років.

Садять плоди переважно навесні на підготовлене місце. Його бажано вибрати заздалегідь, щоб пізніше не пересаджувати

саджанець. Горіх погано переносить пересадку через природні особливості кореневої системи. Якщо доводиться його пересаджувати на інше місце, здійснюють це шляхом перевалки.

Бажано садити відразу кілька штук в одну ямку, щоб збільшити шанс проростання. Висаджене насіння може стати здобиччю польових мишей. Схожість варіюється від 40 до 65%.

Спочатку воно росте погано і повільно. Основна частина блідне, сохне і гине, а найсильніші, поступово набирає міць кореневої системи і виживає.

На другий рік формується кущ, що вимагає поливу й удобрення. В зону прикореневої ділянки викладають крейду і сечовину. Поливають молоденьке деревце раз в тиждень. Якщо літо вологе, рослина може обійтися і без поливу. За чотири роки дерево виростає до двох метрів, але, як і раніше, залишається тонким.

Зацвітає на третій рік після посадки, і тоді ж дає перші плоди. Плодоношення часто рясне, але слід стежити за врожаєм. Опалі на землю горішки швидко з'їдаються гризунами і птахами.

Пророщування

При пророщуванні горіхи на день замочують, а після обрізають шкірку в тих ділянках, де повинні проклюнуться паростки. Оброблені стимуляторами росту плоди загортають у вологу тканину і залишають на 10 годин. Слід підтримувати температуру в межах плюс 20 С.

Насіння висаджують в посуд, на дні якого розміщують шар дренажу, і зволожують ґрунтосуміш. Посіви накривають поліетиленовим пакетом і не поливають. Протягом

тижня обережно змочують землю, щоб уникнути пересихання.

Як тільки з'являються перші сходи, горішки виносять в тепле освітлене місце і поливають ґрунт. Коли припиняються заморозки і встановлюється помірна температура, горіхи висаджують на постійне місце.

Догляд

Надземна частина горіха помірно переносить спеку і холод, але молоді сходи і саджанці слід берегти від перемерзання і протягів. Пізньої осені їх вкривають гілками і листям.

Якщо обмерзають гілки дорослої рослини, горіх спокійно відновлюється від кореня.

- Дерево світлолюбне і відмінно розвивається у відкритому просторі. Чудово переносить посушливий час, але садівникам необхідно ретельно стежити за тим, щоб не було ґрунтового застою води і заболоченості.

- Рослина любить багату мінералами землею, і переносить вапняні включення.

- Удобрюють його в період активного росту універсальними добривами з наявністю фосфору і калію.

- Обрізку проводять, як і для інших дерев, з метою видалити хворі, зламані гілки і зайву поросль. Навесні дорослим деревам (більше трьох років) формують крону, а молоді саджанці не чапають, даючи їм самостійно здобувати природні химерні форми.

Хвороби

Кораловий грибок з'являється на корі горіха від сильної вологості або різкого похолодання. Вилікувати хворе дерево не можна, і воно поступово сохне і гине.

Декоративне застосування

Дизайнери дуже люблять чагарник через чудову красу і незвичайність, але працюють з ним не часто, позаяк це рідкісна рослина, не завжди приживається в бажаному місці посадки. Він прекрасно поєднується з бузком, черемохою. Добре доповнює насадження ранніх весняних квітів - тюльпанів, маргариток, нарцисів. Суцвіття відмінно виглядають в букетах і мають медовий аромат.

Пишіть:
49000, м. Дніпро,
вул. Воскресенська, 41, оф.109

Дзвоніть:
(056) 786-02-21,
098-183-00-18,
050-850-72-74

Передплатити
«Фермер Придніпров'я» можна
у будь-якому поштовому відділенні
області до 25 числа щомісяця.
Передплатний індекс 60092.